

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

PREZENTACJA Z BADANIA

Ocena wpływu PROW 2007-2013 na rozwój gospodarczy Polski i konkurencyjność gospodarstw rolnych

Badanie ewaluacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Cel główny badania: ocena wpływu PROW 2007-2013, a w szczególności jego pierwszej osi na rozwój społeczno- gospodarczy Polski

Badanie było jednym z czterech ukierunkowanych na podsumowanie przebiegu wdrażania PROW 2007-2013.

W badaniu zastosowano podejście ewaluacji opartej na teorii czego wyrazem było odtworzenie logik interwencji wszystkich działań pierwszej osi priorytetowej. Do odtworzonych logik odwoływano się komentując wyniki badań terenowych

Istotny element badania stanowiło oszacowanie **efektu netto** interwencji co zostało zrealizowane w oparciu o dane **FADN** oraz dane z badań ankietowych, którymi objęci byli zarówno beneficjenci jak i podmioty nieskutecznie aplikujące o wsparcie oraz z wykorzystaniem **modelowania ekonometrycznego**

Badanie ewaluacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

METODOLOGIA BADANIA

- Analiza danych zastanych
- Analiza kontrfaktyczna z wykorzystaniem danych FADN (działania 112 i 121),
- Ponad 50 wywiadów indywidualnych (przedstawiciele instytucji zaangażowanych w zarządzanie i wdrażanie PROW, beneficjenci działań 111, 125, 132, CDR w Brwinowie),
- 1280 ankiet CAWI/CATI z beneficjentami działań 112, 113, 114, 121, 123, 126, 132, 142),
- 1120 ankiet CAWI/CATI z podmiotami aplikującymi nieskutecznie o wsparcie w ramach działań 112, 113, 114, 121, 123, 126, 132
- 9 studiów przypadków,
- Modelowanie ekonometryczne,
- Panel ekspertów.

Badanie ewaluacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

WPŁYW PROW W SKALI MAKRO

PROW miał pozytywny wpływ na wszystkie wymienione w Programie wskaźniki oddziaływania tj.

- **wzrost gospodarczy** - PROW był odpowiedzialny za około 0,63% przyrostu PKB w mln euro w okresie 2006-2015 (w PROW zakładano 0,41%)
- **wydajność pracy** - bez wsparcia z Programu byłaby ona w roku 2014 o 1% niższa niż w rzeczywistości
- **zatrudnienie** - bez PROW w 2014 roku liczba pracujących byłaby o 0,63% niższa, co odpowiadało 89 933 osobom – aczkolwiek były to przede wszystkim miejsca pracy poza rolnictwem

W skali makro PROW oddziaływał też na wzrost nakładów inwestycyjnych na środki trwałe (przede wszystkim środki transportu) oraz wartość dodaną brutto (jako efekt wzrostu wydajności pracy) w sektorze rolnictwa. Pozytywnie wpływał też na wartość produkcji sprzedanej przemysłu spożywczego

Badanie ewaluacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

WPŁYW PROW W SKALI MAKRO

- Brak zauważalnego w skali makro wpływu Programu na strukturę agrarną polskiego rolnictwa - PROW stymulował powiększanie gospodarstw beneficjentów natomiast wzrost ich powierzchni nie był na tyle znaczący, iż mógł wywołać zmiany w skali makro;
- Brak wpływu na poziom zużycia środków trwałych, który jest obecnie wyższy niż w roku 2007;
- Ograniczony wpływ na zmiany w strukturze wiekowej rolników aczkolwiek w istotny sposób przyczynił się do wsparcia gospodarstw prowadzonych przez najmłodszych (poniżej 25 roku życia) rolników;
- Brak wpływu na konsolidację sektora przetwórczego.

Badanie ewaluacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

WPŁYW POSZCZEGÓLNYCH DZIAŁAŃ PROW NA POPRAWĘ KONKURENCYJNOŚCI BENEFICJENTÓW/GOSPODARSTW ROLNYCH

112 Ułatwianie startu młodym rolnikom

- wsparto 38 857 młodych rolników czyli 11,7% wszystkich osób poniżej 40 roku życia kierujących gospodarstwami rolnymi,
- wzrosła wielkość ekonomiczna gospodarstw młodych rolników, która w momencie składania wniosku o dofinansowanie wynosiła średnio 9 ESU a po realizacji biznesplanu 14,79.
- mediana powierzchni gospodarstw beneficjentów działania w momencie składania wniosku o dofinansowanie wynosiła 14,42 ha a po realizacji biznesplanu 18,5.

Badanie ewaluacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

WPŁYW POSZCZEGÓLNYCH DZIAŁAŃ PROW NA POPRAWĘ KONKURENCYJNOŚCI BENEFICJENTÓW/GOSPODARSTW ROLNYCH

112 Ułatwianie startu młodym rolnikom

W oparciu o dane FADN ustalono, iż beneficjenci działania osiągnęli lepsze wyniki gospodarowania aniżeli gospodarstwa podobne, które ze wsparcia nie skorzystały:

	beneficjenci	grupa kontrolna
Wartość dodana brutto	10,2%	0,3%
	Efekt netto: 10,2 tys. zł w przeliczeniu na beneficjenta	
Produktywność ziemi	8,3%	3,8%
Wydajność pracy	24,4%	22,2%

Beneficjentów charakteryzowała też większa skłonność do inwestowania oraz wyższa dodatnia stopa reprodukcji majątku trwałego

Badanie ewaluacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

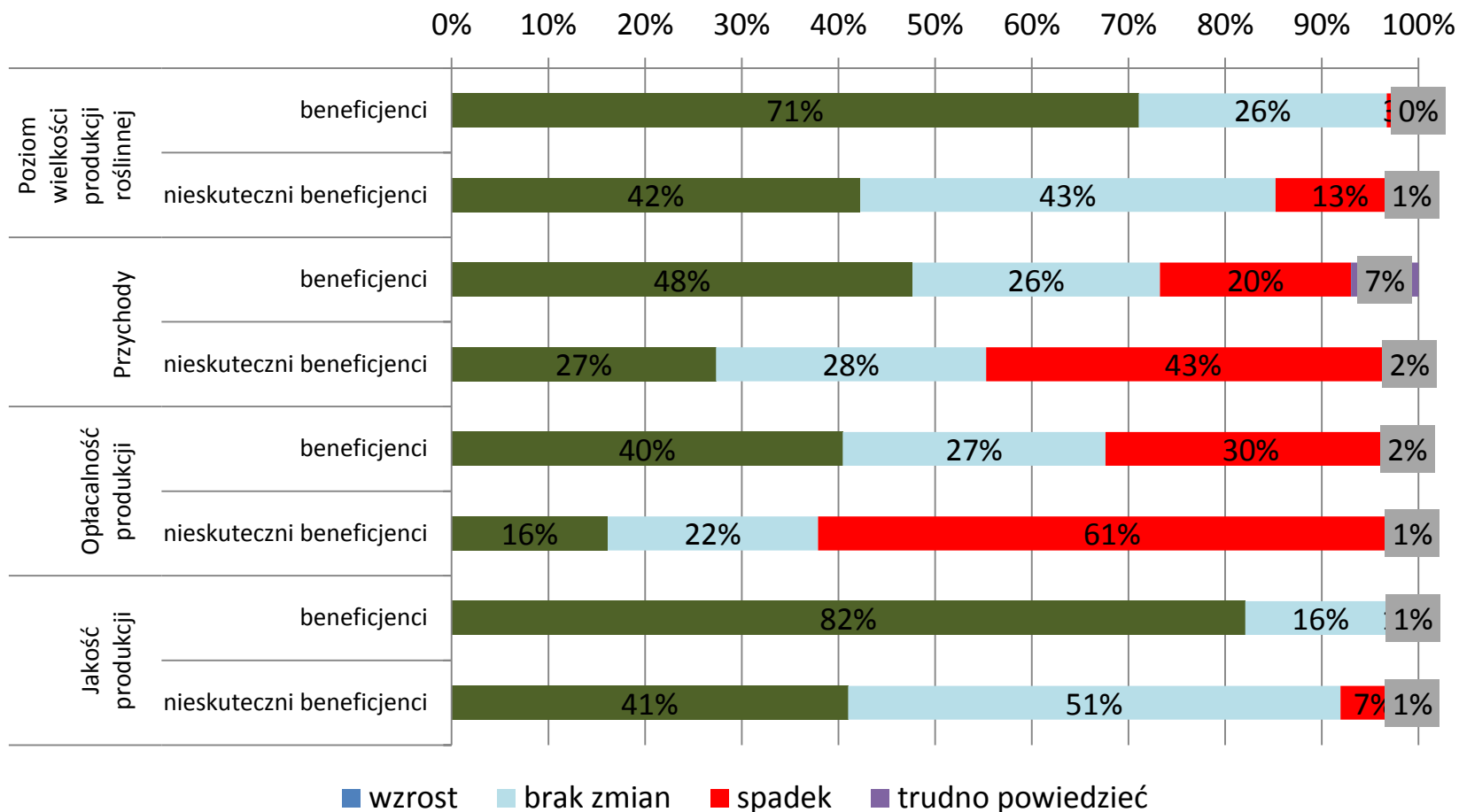
121 Modernizacja gospodarstw rolnych

- Pomoc otrzymało 57 470 gospodarstw rolnych,
- W strukturze beneficjentów zdecydowanie dominowały (68%) gospodarstwa o powierzchni od 10 do 50 ha
- O wsparcie mogły ubiegać się tylko gospodarstwa o minimalnej wartości ekonomicznej 4 ESU. Z możliwości ubiegania się o wsparcie zostało więc wykluczonych 80% gospodarstw (ponad 1,9 miliona).
- beneficjenci działania powiększyli swoje gospodarstwa średnio o 8%,
- **W badaniach ankietowych beneficjenci częściej wskazywali na poprawę konkurencyjności gospodarstw aniżeli podmioty aplikujące nieskutecznie.**

Badanie ewaluacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

121 Modernizacja gospodarstw rolnych

Badanie ewaluacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

W oparciu o dane FADN ustalono, iż beneficjenci działania osiągnęli lepsze wyniki gospodarowania aniżeli gospodarstwa podobne, które ze wsparcia nie skorzystały:

	beneficjenci	grupa kontrolna
Wartość dodana brutto	Plus 0,4%	Minus 3,3%
Efekt netto: 7,3 tys. zł w przeliczeniu na beneficjenta		
Produktywność ziemi	4,2%	1,4%
Wydajność pracy	10,4%	9,3%

Beneficjentów charakteryzowała też większa skłonność do inwestowania oraz wyższa dodatnia stopa reprodukcji majątku trwałego

Badanie ewaluacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

123 Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej

- wsparcie uzyskało 1133 unikatowych beneficjentów,

Efekt	Odsetek beneficjentów, u których efekt wystąpił
Zostanie liderem na głównym rynku działalności	42,1%
Nadrobienie dystansu dzielącego firmę od konkurencji	77,8%
Zostanie jednym z najlepiej wyposażonych zakładów przetwórczych w okolicy	66,4%
Dostosowanie do wymaganych norm jakościowych	67,1%
Wprowadzenie na rynek nowych/istotnie zmodyfikowanych produktów	60%

- Suma bazowej wartości dodanej brutto w przedsiębiorstwach, którym udzielono pomocy, wynosiła 6,1 mld zł, natomiast wartość po zrealizowaniu operacji – 8,7 mld zł,
- Wzrost rentowności sprzedaży we wspieranych przedsiębiorstwach wyniósł 3,97%.

Badanie ewaluacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

126 Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku wystąpienia klęsk

- Do dofinansowania zatwierdzono 8019 operacji,
- Dla 74% badanych inwestycje zrealizowane dzięki wsparciu z PROW miały duże lub bardzo duże znaczenie w odtwarzaniu potencjału gospodarstwa,
- Dzięki wsparciu udało się przede wszystkim odtworzyć park maszynowy oraz potencjał produkcyjny,
- Dokonywane inwestycje pozwalały jednocześnie na unowocześnienie gospodarstwa oraz wzrost jakości nasadzeń,
- Obecna kondycja beneficjentów jest lepsza aniżeli podmiotów aplikujących nieskutecznie o wsparcie w ramach działania,
- **Niewątpliwym atutem działania 126 była możliwość zmiany profilu prowadzonej działalności rolniczej np. poprzez zmianę profilu upraw.**

Badanie ewaluacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Działanie 142 Grupy producentów rolnych

- Wsparcie otrzymało 1389 grup producentów rolnych,
- **Bez możliwości pozyskania dofinansowania większość grup najprawdopodobniej w ogóle by nie powstała.** Praktycznie każda grupa przeznaczala wsparcie finansowe na inwestycje,
- 76% badanych grup zadeklarowało, iż dokonane inwestycje zwiększyły potencjał grupy jeżeli chodzi o współpracę z innymi gospodarstwami lub podmiotami zajmującymi się przetwórstwem,
- Wsparcie przyczyniało się też do podnoszenia konkurencyjności nie tylko samych grup ale również ich członków. Liczba gospodarstw które weszły na rynek (dzięki uczestnictwu w grupie producentów) przekroczyła 4 tysiące.

Badanie ewaluacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

ZAGADNIENIA PRZEKROJOWE

Wpływ PROW na restrukturyzację przemysłu mleczarskiego

- Przedsięwzięcia związane z restrukturyzacją sektora mleczarskiego były wspierane w ramach działania 121 oraz działania 123,

121

- 356,8 tys. – liczba gospodarstw zajmujących się w 2013 roku chowem i hodowlą krów (25,0% ogółu),
- 18 315 – liczba beneficjentów 121, w których głównym kierunkiem produkcji była produkcja mleczna (nieco ponad 9 tysięcy w ramach nowych wyzwań),
- 5,1% - odsetek gospodarstw hodujących krowy, który otrzymał wsparcie (13,6% wśród gospodarstw dostarczających mleko do punktów skupu),
- 280 tys. – liczba gospodarstw, które zrezygnowały z produkcji mleka w porównaniu do roku 2007
- 187 – liczba beneficjentów „nowych wyzwań” którzy otrzymali wsparcie w celu rezygnacji z produkcji mlecznej

Badanie ewaluacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

- Wpływ PROW polegał przede wszystkim na zwiększeniu poziomu zaawansowania technologicznego gospodarstw rolnych
- **87% badanych zadeklarowała, iż inwestycje dokonane z PROW miały wpływ na wzrost jakości produkcji**

	Beneficjenci			Aplikujący nieskutecznie		
	wzrost	Brak zmian	spadek	wzrost	Brak zmian	spadek
przychody	46,6%	30,1%	19,3%	13%	19,8%	67,2%
dochody	36,3%	22,7%	38,1%	11,5%	18,3%	67,9%
Opłacalność produkcji	23,3%	25,6%	50%	6,1%	19,7%	73,5%
Koszty produkcji	63,6%	22,5%	11%	65,2%	26,5%	6,8%
Nakłady pracy w gospodarstwie	39%	36,7%	22%	40,2%	50%	5,3%

Badanie ewaluacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Przetwórstwo mleka

- 287 - liczba zakładów zajmujących się przetwórstwem mleka
- 109 – liczba zakładów dofinansowanych z działania 123
- kondycja przemysłu mleczarskiego jest w istotnym stopniu determinowana czynnikami makroekonomicznymi.
- Wpływ PROW polegał przede wszystkim na zwiększeniu poziomu zaawansowania technologicznego zakładów co przekładało się na wzrost jakości produkcji, poszerzenie oferty produktowej i wzrost wydajności
- dla 79% podmiotów przetwórczych inwestycje dokonane dzięki wsparciu z PROW miały duże lub bardzo duże znaczenie w funkcjonowaniu zakładu. **Połowa badanych zadeklarowała, iż dzięki inwestycjom stały się jednymi z najlepiej wyposażonych zakładów przetwórczych w okolicy**
- Brak wpływu PROW na procesy konsolidacyjne - spośród wszystkich 1749 projektów z działania 123, 19 zostało złożonych przez podmioty skonsolidowane z czego 14 projektów dotyczyło sektora przetwórstwa mleka

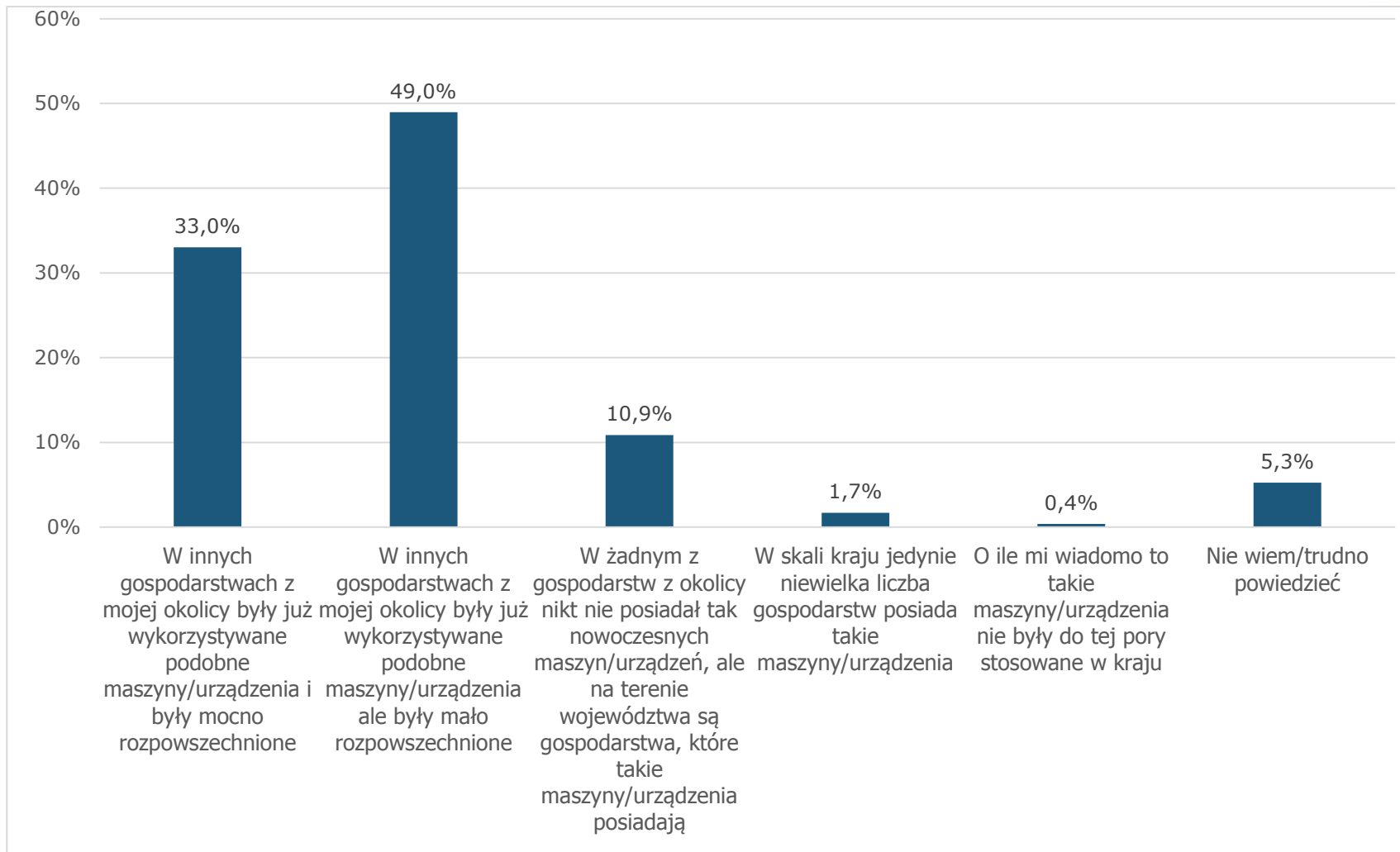
Badanie ewaluacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Wpływ PROW na wprowadzenie innowacyjnych metod

- Zauważalny (przede wszystkim w działaniach 112, 121, 123 i 126) wpływ Programu na modernizację posiadanego zaplecza technicznego,
- inwestycje uznawane przez beneficjentów ze bardzo ważne w funkcjonowaniu podmiotu,
- **Nie zaobserwowano zjawiska „przeinwestowania”** - niemal wszyscy beneficjenci w dalszym ciągu korzystają z zakupionych dzięki PROW maszynom i urządzeniom,
- Brak zauważalnego wpływu w skali makro – ciągle rośnie poziom zużycia środków trwałych (obecnie to 76,5%)
- **zastrzeżenia może budzić kwestia poziomu innowacyjności wprowadzanych rozwiązań.**

Badanie ewaluacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Badanie ewaluacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Wpływ PROW na lepsze wykorzystanie czynników produkcji w gospodarstwach rolnych

- Największy wpływ na wyposażenie w czynniki produkcji - działania 112, 121 i 126,
- Całkowita wartość inwestycji dokonanych przez beneficjentów ww. działań wyniosła niemal **28 mld zł** – znaczący udział w skali makro,
- beneficjenci inwestowali przede wszystkim w techniczne środki produkcji
- W ramach analizowanych działań zakupiono aż 626 578 sztuk sprzętu ruchomego, w tym były 55 753 ciągniki
- Zidentyfikowano **wysoką trafność dokonywanych zakupów**,
- Poprawę wyposażenia technicznego zadeklarowało 45,2% beneficjentów i 17,9% aplikujących nieskutecznie,
- 40% beneficjentów działania 121 wskazało na wzrost opłacalności produkcji, 54% na wzrost wydajności pracy

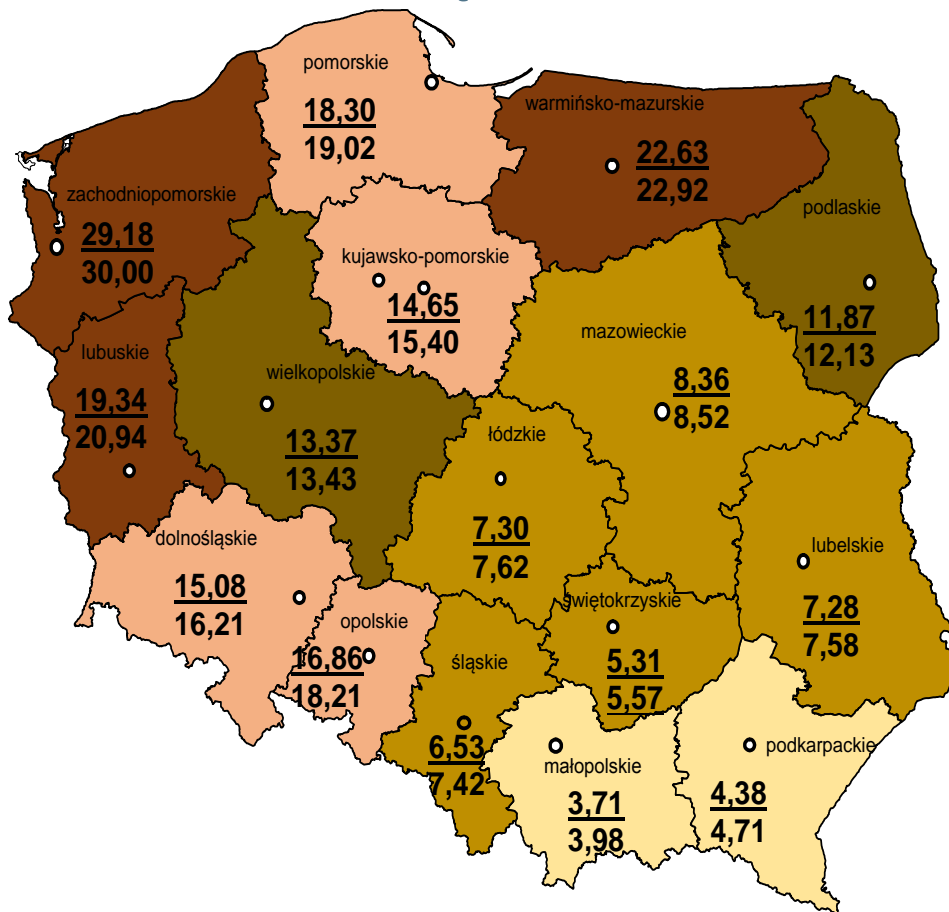
Badanie ewaluacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Wpływ wsparcia na kooperację i konsolidację podmiotów działających w sektorach produkcji rolnej i przetwórstwa rolnego

- Najbardziej widoczny w odniesieniu do grup producentów rolnych: znaczna liczba wspartych grup, deklarowana przez beneficjentów poprawa relacji wewnątrz grupy oraz z odbiorcami i dostawcami, pozytywne oceny wsparcia PROW w budowaniu potencjału współpracy,
- Zakłady przetwórcze – wpływ umiarkowany: **ewentualne procesy konsolidacyjne są stymulowane przede wszystkim mechanizmami rynkowymi**, stosunkowo późne wprowadzenie preferencji na etapie oceny wniosków, które mogłyby stymulować kooperację,
- Gospodarstwa rolne – wpływ pośredni w działaniu 121: podniesienie jakości produkcji a tym samym dostosowanie się do wyższych wymogów jakościowych stawianych przez podmioty przetwórcze. **Niewielki wpływ na kooperację między samymi gospodarstwami rolnymi**

Badanie ewaluacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Wpływ PROW na poprawę struktury agrarnej i strukturę wieku osób prowadzących działalność rolniczą

Badanie ewaluacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Wpływ PROW na poprawę struktury agrarnej i strukturę wieku osób prowadzących działalność rolniczą

- Średnia powierzchnia gospodarstwa w okresie 2007-2014 wzrosła o 5,8% z poziomu 9,91 ha do 10,48 ha,
- Działanie 112 - średni wzrost powierzchni u beneficjentów działania wyniósł 28% (z 14,42 ha do 18,5 ha),
- Działanie 121 – średni wzrost wyniósł 8% (z 23 ha do 25 ha),
- Działanie 126 – średni wzrost wyniósł 8,6% (z 9,2 do 10 ha).

Beneficjenci zdecydowanie częściej aniżeli podmioty nieskutecznie aplikujące o wsparcie deklarowali powiększenie powierzchni gospodarstwa w analogicznym okresie.

Badanie ewaluacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Wpływ PROW na strukturę wieku osób prowadzących działalność rolniczą

- Ze wsparcia w ramach działania 112 skorzystało 38 857 młodych rolników czyli 11,7% wszystkich osób poniżej 40 roku życia,
- **25 598 stanowiły osoby poniżej 25 roku życia co stanowiło 87% ogółu rolników poniżej 25 roku życia,**
- W działaniu 113 wydano 19 947 decyzji o przyznaniu renty a na rzecz następcy czyli osoby poniżej 40 roku życia przekazano 10 870 gospodarstw,
- Średni wiek rolnika przejmującego gospodarstwo (niezależnie od celu przekazania) wynosił zgodnie z danymi ARIMR 31,8 lat,
- W kluczowych działaniach inwestycyjnych PROW (112 i 121) wsparto prawie 66 tysięcy młodych rolników co stanowiło 19,8% ogółu młodych rolników kierujących gospodarstwami w roku 2013.

Badanie ewaluacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Wpływ PROW na trwałość produkcji w systemie jakości

Działanie 132 – systemy jakości

- W działaniu 132 wsparto 26 339 producentów rolnych (głównie produkcja ekologiczna),
- liczba wspartych podmiotów stanowi 87% ogółu gospodarstw ekologicznych w kraju,
- znacząco podwyższono alokację na działanie 12 460 000 euro do 100 000 000 euro,
- Dla ponad 1/3 badanych korzyści płynące z uczestnictwa w systemie nie spełniają ich oczekiwań,
- **posiadanie certyfikatu ma przełożenie przede wszystkim na jakość produkcji, umiarkowany jest wpływ na kondycję ekonomiczną gospodarstwa.**

Badanie ewaluacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Wpływ PROW na trwałość produkcji w systemie jakości

Działania inwestycyjne PROW

- aż 63,1% beneficjentów zadeklarowała, iż w porównaniu do momentu ubiegania się o wsparcie z PROW jakość produkcji wzrosła
- główne źródła deklarowanego wzrostu jakości to nowe technologie i zastosowanie nowego materiału hodowlanego,
- **spośród wszystkich badanych parametrów to właśnie w odniesieniu do jakości produkcji pozytywna zmiana była najbardziej zauważalna a udział PROW w tej zmianie był największy,**
- podobnie pozytywny wpływ PROW na jakość produkcji zdiagnozowano w odniesieniu do inwestycji dokonywanych przez podmioty przetwórcze i grupy producentów rolnych

Badanie ewaluacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Wpływ PROW na trwałość produkcji w systemie jakości

Działanie 133 Działania informacyjno-promocyjne

- Wsparcie otrzymało 12 grup producentów,
- Rozmówcy przede wszystkim zwracali uwagę na fakt, iż dzięki wsparciu mogli zwiększyć intensywność działań promocyjno-informacyjnych oraz zastosować szerszy katalog środków promocyjnych.
- Te działania przełożyły się na zwiększenie produkcji oraz wzrost przychodów
- Osiągnięte efekty będą miały charakter długotrwały – rozmówcy byli przekonani, iż wzrosła ich renoma oraz zaufanie klientów do oferowanych przez nich produktów
- Bariery w korzystaniu ze wsparcia w ramach działania:
  - obowiązek posiadania przez grupę odpowiedniej formy prawnej,
  - wsparcie przyjmujące postać refundacji,
  - tylko częściowa refundacja kosztów.

Badanie ewaluacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Wpływ PROW na poprawę potencjału ludzkiego w sektorze rolnym

Działanie 111 Szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie

- Zorganizowano 14633 bezpłatne szkolenia
- Szkolenia prowadzone przede wszystkim przez ODR-y, za kontrolę jakości odpowiedzialne CDR w Brwinowie
- 165 925 przeszkolonych osób co stanowiło 7% ogólnej liczby zatrudnionych w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. 42% stanowili młodzi rolnicy
- Największą liczbę osób przeszkolono w zakresie tzw. cross-compliance (minimalne wymagania w zakresie wzajemnej zgodności), upowszechniania zasad proekologicznych metod produkcji rolniczej oraz ekonomiki i zarządzania gospodarstwem rolnym
- **97% pozytywnie oceniło adekwatność szkoleń do ich potrzeb.**

Badanie ewaluacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Działanie 114 Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów

- ze wsparcia skorzystało 43 830 producentów rolnych (zgodnie z danymi GUS w roku 2013 ze wsparcia wykwalifikowanych doradców w podejmowaniu decyzji skorzystało 358 392 gospodarstw rolnych z czego niemal połowa w związku z ubieganiem się o wsparcie z PROW
- Najbardziej popularne doradztwo z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy (40%) oraz cross compliance (26,5%)
- 60% beneficjentów oceniło jakość usług jako wysoką lub bardzo wysoką
- **81% badanych wykorzystuje zdobytą dzięki usłudze wiedzę w bieżącym prowadzeniu gospodarstwa**
- podmioty, które korzystały z usług doradczych dofinansowanych z PROW w przypadku większości wskaźników radziły sobie nieco lepiej niż podmioty, które nie otrzymały wsparcia z działania 114

Badanie ewaluacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Inne skutki wsparcia – efekt deadweight

Efekt deadweight: w sytuacji braku wsparcia z PROW:

- 62% beneficjentów działania 112 zadeklarowało, iż zdecydowałoby się na prowadzenie gospodarstwa rolnego,
- 34,8% beneficjentów działania 113 przekazałoby gospodarstwo maksymalnie 3 lata później aniżeli w rzeczywistości,
- co trzeci beneficjent działania 141 zdecydowałoby się na skorzystanie z usługi doradczej,
- tylko 24% beneficjentów działania 121 i 17% beneficjentów 123 całkowicie zrezygnowałoby z inwestycji ale inwestycje byłyby odłożone w czasie, o mniejszym zakresie przedmiotowym,
- 132 - 41,2% beneficjentów zdecydowałaby się ubiegać o certyfikat/świadectwo jakości,
- 40,6% grup producentów nie podjęłoby żadnych działań inwestycyjnych.

Badanie ewaluacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Efekt mnożnikowy interwencji

występuje wtedy, gdy realizacja projektu współfinansowanego ze środków europejskich skutkuje podejmowaniem kolejnych przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym,

- w ciągu ostatnich dwóch lat niemal identyczny odsetek beneficjentów i podmiotów aplikujących nieskutecznie o wsparcie (odpowiednio 43% i 41%) podejmował działania inwestycyjne mające istotny wpływ na funkcjonowanie gospodarstwa,
- zdecydowanie dominowały zakupy maszyn/urządzeń, popularny był też zakup materiału siewnego oraz co ciekawe korzystanie z usług doradczych,
- Beneficjenci PROW inwestowali większe kwoty,
- Źródła finansowania nakładów – głównie środki własne oraz kredyty i pożyczki bankowe
- **PROW nie hamował aktywności inwestycyjnej gospodarstw rolnych i zakładów przetwórczych.**

Badanie ewaluacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Na ile skutecznie wykorzystano środki przyznane na działania osi I PROW

- W większości działań udało się osiągnąć lub przekroczyć zakładane wskaźniki produktu i rezultatu,
- Wskaźniki w przypadku, których wartości osiągnięte znacząco odbiegały od zakładanych:

	zakładana	osiągnięta
Liczba gospodarstw, które otrzymały pomoc (121)	75 420	57 470
Liczba gospodarstw, które wprowadziły nowe produkty i/lub techniki (121)	56 530	9 672
Wzrost rentowności sprzedaży we wspieranych przedsiębiorstwach (123)	130%	104%
Liczba projektów (133)	170	33
Liczba gospodarstw, które weszły na rynek (dzięki uczestnictwu w grupie producentów) (142)	12 250	4 470

Badanie ewaluacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

REKOMENDACJE

- rozszerzenie katalogu form wsparcia oferowanego w PROW 2014-2020 o instrumenty pozadotacyjne,
- uwzględnienie mechanizmów, które pozwolą premiować projekty zakładające kooperację z sektorem nauki,
- uwzględnienie mechanizmów, które pozwolą premiować projekty zakładające kooperację pomiędzy sektorami i konsolidację,
- uwzględnienie mechanizmów, które pozwolą premiować projekty zakładające kooperację pomiędzy producentami i powiększanie liczby rolników zorganizowanych w grupach.

Badanie ewaluacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

REKOMENDACJE

- uwzględnienie mechanizmów, które pozwolą premiować rolników młodych, projekty ukierunkowane na wzrost powierzchni gospodarstw oraz ułatwiające przekazywanie ich następcom,
- uwzględnienie mechanizmów stymulujących realizację prac badawczo-rozwojowych w obszarze rolnictwa i przetwórstwa,
- uwzględnienie w procesie wyboru projektów mechanizmów premiujących projekty innowacyjne,
- uwzględnienie w obecnym PROW mechanizmów, dotyczących systemów jakości produktów rolnych

Badanie ewaluacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

WYG PSDB SP. z o.o. part of the **WYG** group

www.wygpsdb.pl